

## VYDÁVÁNÍ LATINSKÝCH TEXTŮ RANÉ FÁZE ČESKÉ REFORMACE

Seminář o vydávání latinských spisů rané fáze české reformace se konal na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity ve dnech 18. a 19. listopadu 2009. Dálo se tak v rámci výzkumného záměru Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura (MSM 0021622426), v režii Edičního kabinetu („prameny“), který je pověřen mj. pokračováním ve vydávání latinských spisů Jana Husa. Za průběh semináře a jeho náplň zodpovídaly prof. PhDr. Jana Nechutová, CSc., a doc. PhDr. Helena Krmíčková, Dr.

Toto pracovní setkání jsme věnovali otázkám ediční techniky a textové kritiky, výchozím materiálem byly v první řadě texty, jejichž edice pracovníci kabinetu připravují, a dále i jiné latinské texty tzv. Husových předchůdců, Husa samého a jeho generace (tj. první generace husitských autorů). O editorech, kteří byli na Masarykovu univerzitu přijati jako pracovníci uvedeného výzkumného záměru Výzkumné středisko k dějinám střední Evropy, mluvíme v dalším textu tohoto úvodu jako o členech brněnské skupiny editorů nebo jako o pracovnících brněnského Výzkumného střediska.

### **Výchozí předpoklady prezentované práce**

Moderní kritická edice Husova díla začala vycházet jednotlivými svazky v Nakladatelství československé akademie věd (posléze Academia) již v roce 1959, na počátku bylo vydání kazatelské sbírky *Collecta*, jež v rámci *Opera omnia* jako jejich sedmý svazek pořídila Anežka Schmidtová-Vidmanová. Od té doby se podařilo vydat celé Husovo české dílo (jeho editorem byl Jiří Daňhelka) a pět latinských svazků (editoři A. Vidmanová, J. Eršil, B. Ryba) v nakladatelství Academia, o dalších dvou vydaných svazcích pojednáme v následujícím odstavci. Úplnou informaci o dosavadních edičních výsledcích v řadě *Magistri Iohannis Hus Opera omnia* podala Anežka Vidmanová v materiálech mezinárodní rozpravy o Janu Husovi na Papežské lateránské univerzitě v Římě v prosinci 1999 (Husitský Tábor, Supplementum I, 2001, s. 267–277).

V posledních dvou desetiletích, kdy se další vydávání díla českého reformátora v dosavadním nakladatelství ukázalo nereálným, se *Komisi pro vydávání spisů M. Jana Husa* při AV ČR (Filozofický ústav, Centrum mediévistických studií) podařilo uzavřít smlouvu o vydávání dalších Husových latinských děl s nakladatelstvím Brepols v belgickém Turnhoutu. Z tohoto vydavatelského domu vychází mj. prestižní ediční řada latinské křesťanské patristické literatury *Corpus Christianorum* a její pokračování středověkými latinskými texty, *Corpus Christianorum, Continuatio Mediaevalis*; jako svazky 205 a 211 této série vyšly již dva svazky Husova latinského díla, *Questiones (Magistri Iohannis Hus Opera omnia XIXA)*, editorem je Jiří Kejř, a *Quodlibet (Magistri Iohannis Hus Opera omnia XX)*, Gabrielem Silagim připravená reedice staršího vydání, jež pořídil Bohumil Ryba.

Brněnská skupina editorů, činná v rámci uvedeného výzkumného zámeřu, připravuje svazek, který má v rozvrženém celku Husových *Opera omnia* číslo XVII. Bude obsahovat nejprve *Enarrationes Psalmorum*, výklad mesiášských či christologických Žalmů 109–118 (dle číslování Vulgáty, v českých překladech vycházejících z hebrejského textu jsou to Žalmy 110–119), který přednášel M. Jan Hus v prvních letech svého učitelského působení na teologické fakultě pražské univerzity, nejpravděpodobněji v letech 1404–1405. Rukopisy tohoto Husova díla nemáme, kritická edice vychází z jediného jeho dochovaného znění, jak je zapsáno v norimberské reformační či humanistické edici Flacia Illyrika z roku 1558 (*Pars altera*, f. 229r–339v; druhé vydání 1715, s. 375–511, užíváme první vydání). Svazek bude dále obsahovat menší Husovy latinské exegetické práce, *Expositio Decalogi*, *Expositio super Pater noster*, *Super Credo* a *De quadruplici sensu Sacre scripture*.

### **Průběh semináře, jeho cíle a obsah**

Seminář, jehož materiály tento svazek SPFFBU přináší, si předsevzal úvahy nad stavem, úkoly a perspektivou edičního zpřístupňování literárních děl doby předhusitské a Husovy. Tyto úvahy – byl jim věnován první, obecněji zaměřený den setkání, 18. listopad – jsme vedli na pozadí starších i novějších editorských zkušeností s přihlédnutím k rámci, který v posledním desetiletí ediční práci umožňuje: jednou usnadňuje, jindy tak či onak komplikuje. K aktivní účasti na tomto prvním dnu jsme pozvali kolegyně a kolegy, kteří oněmi zkušenostmi disponují; ti našemu pozvání bez výjimky vyhověli a projevíli ochotu podělit se o své znalosti, zkušenosti a dovednosti s dalšími, zejména pak s mladými začínajícími editory brněnské skupiny; ti i další zájemci byli přítomni jako posluchači a hosté.

Diskusního panelu či „kulatého stolu“ prvního dne se tedy zúčastnili PhDr. Anežka Vidmanová, CSc., PhDr. Jana Zachová, CSc. (Centrum

medievistických studií AV ČR a Historický ústav AV ČR), PhDr. Blanka Zilynská (Archiv Univerzity Karlovy), PhDr. Zuzana Silagiová (Filozofický ústav AV ČR, Kabinet pro klasická studia), doc. JUDr. Jiří Kejř, CSc., prof. PhDr. František Šmahel, DrSc. (Centrum medievistických studií AV ČR a Historický ústav AV ČR), doc. PhDr. Vilém Herold, CSc. (Filozofický ústav AV ČR), PhDr. Ivan Müller, Ph.D. (Filozofický ústav AV ČR), dr. Gabriel Silagi (Centrum medievistických studií AV ČR), PhDr. Zdeněk Uhlíř, CSc. (Národní knihovna ČR), PhDr. Jan Kalivoda (Ústav řeckých a latinských studií FF UK), z pořadatelů se připojily prof. PhDr. Jana Nechutová, CSc., a doc. PhDr. Helena Krmíčková, Dr.

Otázky předložené účastníkům panelu:

- Priority pro ediční práci na (latinských, event. i českých) textech české reformace.
- V jakém pořadí dále pracovat na vydávání Husových latinských *Opera omnia*?
- Jak jsme na tom se současnými a budoucími editory (střední a mladé generace)?
- Jak se připravovat na velké výročí 2015?
- Jaké nové zkušenosti přinesla Vaše poslední edice – hlavní diskusní téma k výměně zkušeností a názorů na práci s konkrétními texty.

Diskusi na tato témata bylo věnováno dopoledne i odpoledne prvního jednacího dne. Odpolední sezení zahájila přednáška nejznalejší a nejzkušenější editorky, nejen husovské, dr. Anežky Vidmanové; text, který na konkrétním rukopisném materiálu ukazuje na různá úskalí editorovy práce a zároveň dává nahlédnout do přípravy edice *Kratochvílníku krále Karla*, přinášíme v tomto sborníku na prvním místě.

Další příspěvky, jež zde otiskujeme, jsou referáty, které zazněly druhý den semináře: pocházejí od mladých editorů většinou brněnské husovské skupiny a vztahují se z největší části právě k přípravě zmiňovaného sedmnáctého svazku Husových *Opera omnia*, tedy k textu *Enarrationes Psalmorum* a v jednom případě k jednomu z latinských výkladů – *De quadruplici sensu Sacre scripture*. K *Enaracím* se pak těsně váže příspěvek o Augustinově exegezi knihy žalmů, neboť Husův text se z velké části skládá z citátů autorit, mezi nimiž převažuje vedle Petra Lombarda právě výklad Augustinův. Seminář ale nebyl takto omezen, měl se vztahovat, jak jsme již uvedli, obecněji k vydávání latinských spisů rané etapy české reformace; proto na semináři vystoupili také čtyři mladí editoři nezabývající se přímo Janem Husem, nýbrž dílem jiných autorů vymezeného období – Janem z Holešova, Jindřichem z Bitterfeldu, Mikulášem z Drážďan, Jakoubkem ze Stříbra. (Příspěvek Pavla

Černušky z Univerzity Palackého, Katolické teologické fakulty, o Bitterfeldových eucharistických traktátech, zde neotiskujeme: jeho znění z větší části přináší Černuškova nedávno vyšlá knižní publikace).

### **K obsahu sborníku**

Takovéto osnově odpovídá uspořádání článků tohoto sborníku, rozděleného do tří oddílů: v prvním čtenář najde obecnější a také teoreticky zaměřenou stať Anežky Vidmanové a vedle ní text Petry Mutlové (brněnská skupina editorů), týkající se sice německého spolupracovníka pražských husitů Mikuláše z Drážďan, ale cenný snad také a zejména svým poukazem k problematice obsahu a rozsahu textověkritického aparátu, jaký by byl pro moderní edici svým rozsahem únosný a svými informacemi žádoucí. – Po tomto spíše teoretickém uvedení představujeme ve druhém oddílu některé závěry, k nimž jsme dospěli při práci s textem připravovaného sedmáctého svazku Husových *Opera omnia*; jsou to dva články, jejichž autory jsou Libor Švanda a Dušan Coufal (oba členové brněnské ediční skupiny), následuje již zmíněná augustinovská komparace z pera slovenské kolegyně Marcely Andokové. Anna Pumprová, znovu pracovnice brněnskému Výzkumnému středisku, se pak věnuje jednomu z dalších drobných Husových textů, jež spadají do připravovaného svazku. – Sborník uzavírá třetí oddíl o dvou článcích týkajících se dalších osobností daného období; jejich autory jsou doktorandi latinské medievistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Andrea Krupová a Kamil Harvánek.

Jana Nechutová